Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

18. december 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – konkurrence – artikel 102 TEUF – misbrug af dominerende stilling – organisation for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder – fastsættelsen af afgifter for licensudstedelse for overføring af ophavsretligt beskyttede værker – indkvarteringssted – beregningsmetode – manglende hensyntagen til værelsesbelægningen – urimelige priser«

I sag C-161/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Krajský soud v Brně (den regionale ret i Brno, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 29. februar 2024, indgået til Domstolen samme dag, i sagen

OSA, **z.s.**, tidligere OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.,

mod

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, C. Lycourgos, og dommerne O. Spineanu-Matei (refererende dommer), S. Rodin, N. Piçarra og N. Fenger,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. marts 2025,

efter at der er afgivet indlæg af:

– pour OSA, z.s. ved advokáti V. Bernard, R. Neruda og L. Štiková Gachová,

– Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ved A. Drbal, H. Malíková og P. Mlsna,

– den spanske regering ved M. Morales Puerta, som befuldmægtiget,

* Processprog: tjekkisk.

– den franske regering ved R. Bénard og T. Lechevallier, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved E. Arsenidou, B. Ernst, M. Monfort og P. Němečková, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. juni 2025,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse angår fortolkningen af artikel 102 TEUF.

2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem OSA, z.s., tidligere OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s. (herefter »OSA«), som er en tjekkisk organisation for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder (herefter »organisation for kollektiv forvaltning«), og Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (myndigheden for konkurrencebeskyttelse, Den Tjekkiske Republik) (herefter »den tjekkiske konkurrencemyndighed«) vedrørende en beslutning, hvorved denne myndighed havde pålagt OSA en sanktion for en overtrædelse af artikel 102 TEUF.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 102 TEUF foreskriver:

»En eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på det indre marked eller en væsentlig del heraf er uforenelig med det indre marked og forbudt, i den udstrækning samhandelen mellem medlemsstater herved kan påvirkes.

Misbrug kan især bestå i:

a) direkte eller indirekte påtvingelse af urimelige købs- eller salgspriser eller af andre urimelige forretningsbetingelser

[...]«

4 Artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10) med overskriften »Retten til overføring af værker til almenheden og retten til tilrådighedsstillelse for almenheden af andre frembringelser« bestemmer i stk. 1:

»Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.«

Tjekkisk ret

5 Artikel 23 i zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) (lov nr. 121/2000 om ophavsret og beslægtede rettigheder og om ændring af visse love (lov om ophavsrettigheder)) i den affattelse, der var gældende indtil den 6. november 2014, sikrede ophavsmændene ret til en afgift som modydelse for anvendelsen af deres værker, som gennem TV eller radio stilles til rådighed for personer, der indkvarteres på private værelser.

6 Artikel 11 i zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (lov nr. 143/2001 om beskyttelse af konkurrencen) af 4. april 2001 i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer:

»Misbrug af dominerende stilling til skade for andre konkurrenter eller forbrugere er forbudt. Ved »misbrug af dominerende stilling« forstås navnlig

a) direkte eller indirekte påtvingelse af urimelige vilkår i aftaler med andre markedsdeltagere, herunder påtvingelse af en ydelse, som på tidspunktet for aftalens indgåelse er åbenbart uforholdsmæssig i forhold til den erlagte modydelse

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

7 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at OSA er en af seks organisationer for kollektiv forvaltning i Den Tjekkiske Republik, og at denne organisation har en dominerende stilling på det relevante marked.

8 Ved beslutning af 18. december 2019 fastslog den tjekkiske konkurrencemyndighed, at OSA i perioden fra den 19. maj 2008 til den 6. november 2014 uden objektiv begrundelse havde pålagt udbydere af hotelophold i Den Tjekkiske Republik afgifter for anvendelsen af ophavsretligt beskyttede værker gennem TV- og radioapparater, hvilke afgifter blev beregnet uden hensyntagen til belægningsgraden på de pågældende hoteller. Ifølge denne beslutning havde OSA således opkrævet betaling af afgifter for ubenyttede værelser, hvor sådanne værker ikke var blevet anvendt.

9 Den tjekkiske konkurrencemyndighed fandt, at OSA med denne praksis havde påtvunget urimelige forretningsbetingelser på det nationale marked for udstedelse af licenser til anvendelse af ophavsretligt beskyttede værker. Denne myndighed fandt, at nævnte praksis udgjorde misbrug af dominerende stilling, som er forbudt i henhold til artikel 102 TEUF og de tilsvarende bestemmelser i den tjekkiske konkurrencelovgivning. Den pålagde derfor OSA en bøde på 10 676 000 tjekkiske kroner (CZK) (ca. 429 000 EUR) og forbød denne organisation at anvende denne praksis.

10 OSA indgav en klage over denne beslutning, som formanden for den tjekkiske konkurrencemyndighed afviste ved beslutning af 23. november 2020.

11 OSA har anlagt sag til prøvelse af denne beslutning ved Krajský soud v Brně (den regionale ret i Brno, Den Tjekkiske Republik), som er den forelæggende ret.

12 Den forelæggende ret har anført, at der er enighed mellem parterne i hovedsagen om, at OSA i Den Tjekkiske Republik har et »faktisk monopol« på området for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder, og at denne organisation i perioden fra den 19. maj 2008 til den 6. november 2014 pålagde hoteller afgifter som modydelse til udsendelse af ophavsretligt beskyttede værker gennem TV og radio på hotellernes værelser, uanset om disse værelser blev benyttet eller ej. Parterne er derimod uenige om fortolkningen af Domstolens praksis vedrørende begrebet »misbrug af dominerende stilling« og om anvendelsen heraf på hovedsagen.

13 Ifølge OSA burde den tjekkiske konkurrencemyndighed have undersøgt, om denne organisations afgiftspolitik kunne anses for urimelig prispraksis i lyset af de kriterier, som Domstolen opstillede i dom af 14. februar 1978, United Brands og United Brands Continentaal mod Kommissionen (27/76, EU:C:1978:22), og som blev anvendt på de kollektive forvaltningsorganisationers særlige situation i dom af 14. september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:689), og af 25. november 2020, SABAM (C-372/19, herefter »SABAM-dommen«, EU:C:2020:959).

14 Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at Domstolen endnu ikke har taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den omstændighed, at belægningsgraden på hotelværelserne ikke tages i betragtning i forbindelse med beregningen af ophavsretsafgifter, kan udgøre et misbrug af dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF.

15 I første række har den forelæggende ret anført, at den skal undersøge OSA's argumenter om, at tvisten ikke kan afgøres ved blot at anvende principperne udledt af SABAM-dommen. OSA har gjort gældende, at denne dom vedrørte betalingen af afgifter, som skulle betales for ophavsrettigheder til værker, der, selv om de var blevet stillet til rådighed, ikke blev anvendt i forbindelse med en musikfestival. Selv om kravet om betaling af afgifter er urimeligt i en sådan sammenhæng, er kravet om betaling af en årlig afgift ifølge OSA fortsat rimeligt for tilrådighedsstillelse af værker i hotelværelser uanset belægningsgraden på dette hotel, med undtagelse af værelser, der er ubenyttede hele året.

16 I anden række har den forelæggende ret anført, at Domstolens praksis ikke synes at have fastlagt konkrete kriterier, der gør det muligt at afgøre, om den manglende hensyntagen til belægningsgraden på et hotelværelse ved beregningen af den skyldige ophavsretsafgift i lyset af artikel 102 TEUF skal vurderes som henhørende under en praksis med for høje priser, således som OSA har gjort gældende, eller som en praksis, der påtvinger »urimelige forretningsbetingelser« som omhandlet i denne bestemmelse, således som den tjekkiske konkurrencemyndighed har hævdet.

17 Med hensyn til den anden hypotese er den forelæggende ret af den opfattelse, at det stadig står tilbage at fastlægge de kriterier, der gør det muligt at fastslå, om en forretningsbetingelse er urimelig. OSA har i denne henseende anført, at tre kumulative kriterier skal være opfyldt. For det første skal denne betingelse ikke have forbindelse med formålet med kontrakten og skal ikke være nødvendig for at nå den forventede virkning heraf. For det andet skal nævnte betingelse forvolde medkontrahenten skade. For det tredje må betingelsen hverken være passende eller rimelig. Den tjekkiske konkurrencemyndighed har heroverfor anført, at hverken Kommissionen eller Unionens retsinstanser har anvendt disse kriterier, og at det i det foreliggende tilfælde var tilstrækkeligt at efterprøve, om den af OSA pålagte forretningsbetingelse var begrundet og forholdsmæssig.

18 Ifølge den forelæggende ret er det, såfremt den første hypotese omtalt i nærværende doms præmis 16 tiltrædes, endvidere nødvendigt at afgøre, om OSA's afgiftspolitik kan anses for at være i strid med artikel 102 TEUF, for så vidt som den påtvinger for høje priser. Domstolens fortolkning gør det muligt at præcisere, om og hvordan kriterierne ifølge dom af 14. februar 1978, United Brands og United Brands Continentaal mod Kommissionen (27/76, EU:C:1978:22), kan anvendes i forbindelse med den sag, som verserer for den forelæggende ret.

19 I tredje række har den forelæggende ret anført, at det for at efterprøve, om de elementer, der udgør overtrædelsen omhandlet i artikel 102 TEUF, er opfyldt, skal afklares, om den tjekkiske konkurrencemyndighed havde pligt til at godtgøre, at den omhandlede afgiftspraksis havde en konkurrencebegrænsende virkning, eller om denne myndighed kunne støtte sig på den blotte risiko for fordrejning af konkurrencevilkårene.

20 I fjerde og sidste række ønsker den forelæggende ret oplyst, om det for at konstatere en overtrædelse af artikel 102 TEUF er nødvendigt at godtgøre, at OSA's afgiftspraksis påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt, eller om det er tilstrækkeligt at godtgøre, at en sådan virkning med rimelighed kan forudses.

21 På denne baggrund har Krajský soud v Brně (den regionale ret i Brno) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 102, [stk. 2,] litra a), [TEUF] fortolkes således, at det udgør misbrug af dominerende stilling som omhandlet i denne artikel, at en kollektiv forvaltningsorganisation, der i en medlemsstat har et faktisk monopol, over for enheder, der driver indkvarteringssteder, anvender afgifter for licensudstedelse for overføring af værker, der er beskyttet af ophavsretten, ved hjælp af [TV]- eller radioapparater, der er stillet i værelser til privat indkvartering af gæster, uden at der ved fastsættelsen af disse afgifter er taget hensyn til, i hvilken grad de enkelte værelser på de respektive indkvarteringssteder faktisk er optaget?

2) Såfremt det første præjudicielle spørgsmål besvares bekræftende, skal denne praksis [da] vurderes i forhold til (a) anvendelse af urimelige forretningsbetingelser [...] eller (b) anvendelse af for høje priser?
[a)] Såfremt vurderingen skal foretages i forhold til anvendelse af urimelige forretningsbetingelser, hvilken konkret test skal der [da] anvendes [for at vurdere disse]?
[b)] Såfremt vurderingen skal foretages i forhold til anvendelse af for høje priser, hvilken konkret test skal der [da] anvendes [for at vurdere dette] – den almindelige »United Brands-test«, eller en [tilpasset] udgave af denne test?

3) Er det med henblik på at bevise, at praksis som omhandlet i det første spørgsmål udgør en krænkelse af artikel 102, [stk. 2,] litra a), TEUF, nødvendigt at godtgøre en faktisk eller potentiel skadevirkning på konkurrencen (herunder på forbrugervelfærden samt hvorvidt en dominerende virksomheds praksis har ført til udnyttelse af dens konkurrenter)?

4) Er det med henblik på at bevise, at praksis som omhandlet i det første spørgsmål udgør en krænkelse af artikel 102, [stk. 2,] litra a), TEUF, nødvendigt at godtgøre en mærkbar virkning af praksis på samhandelen mellem [Unionens] medlemsstater, eller er en begrundet forudsætning om, at denne praksis kan have en sådan virkning tilstrækkelig, uden at det er nødvendigt at undersøge denne påvirknings reelle niveau?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det andet spørgsmål

22 Med de to første spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at den omstændighed, at en organisation for kollektiv forvaltning ikke tager hensyn til hotellers belægningsgrad ved beregningen af de afgifter, der skal betales som modydelse for, at der til disse hoteller udstedes licens på tilrådighedsstillelse af ophavsretligt beskyttede værker, udgør misbrug af dominerende stilling, som består i en prispraksis eller andre urimelige forretningsbetingelser.

23 Det skal indledningsvis bemærkes, at ophavsmænd ifølge artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 har en præventiv ret, som gør det muligt for dem at komme imellem eventuelle brugere af deres værk og den overføring til almenheden, som disse brugere kunne tænkes at foretage, og dette ved at forbyde denne overføring (dom af 20.6.2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).

24 Hvad angår hoteller har Domstolen præciseret, at tilrådighedsstillelse af radio- eller TV-apparater, som kan modtage signaler og således udsende beskyttede værker i disse hotellers værelser, udgør overføring til almenheden som omhandlet i denne artikel 3, stk. 1, der giver kunderne mulighed for at få adgang til sådanne værker, uden at det er afgørende, om disse kunder benytter sig af denne mulighed (jf. i denne retning dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 43, og af 20.6.2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

25 Domstolen har fastslået, at gæster et sådant sted sædvanligvis følger hinanden med korte mellemrum, og at der almindeligvis vil være tale om et betydeligt antal personer, således at de kan anses for at udgøre en almenhed (jf. i denne retning dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 38).

26 Hotellets medvirken til at give gæsterne adgang til det radio- eller TV-udsendte værk skal betragtes som en supplerende tjenesteydelse iværksat med det formål at opnå et vist udbytte heraf, idet udbuddet af denne ydelse har en betydning for hotellets klasse og dermed for værelsernes pris (jf. i denne retning dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 44).

27 Det skal herefter bemærkes, at en organisation for kollektiv forvaltning, som på en medlemsstats område har et monopol på forvaltningen af ophavsrettigheder vedrørende en kategori af beskyttede værker, og som mod betaling af afgifter stiller disse værker til rådighed for økonomiske aktører, således at disse kan overføre værkerne til almenheden, skal anses for at være en virksomhed, der har en dominerende stilling på en væsentlig del af det indre marked som omhandlet i artikel 102 TEUF (jf. i denne retning SABAM-dommens præmis 26 og 27 og den deri nævnte retspraksis). I det foreliggende tilfælde er det, som det fremgår af nærværende doms præmis 7, ubestridt, at OSA har en sådan dominerende stilling.

28 Det skal desuden bemærkes, at når den angivelige urimelige karakter af den adfærd, som en sådan organisation for kollektiv forvaltning udviser, vedrører disse afgifters størrelse, dvs. selve den pris, der anvendes, og ikke andre betingelser for denne tilrådighedsstillelse, skal denne prisfastsættelse vurderes i lyset af kriterierne om for høje priser.

29 En sådan adfærd kan således udgøre et misbrug, der er forbudt ved artikel 102 TEUF, hvis denne organisation ved fastsættelsen af afgiftsniveauet anvender for høje priser, som ikke står i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af dens levering af tjenesteydelsen. Afgifternes eventuelt for høje karakter skal vurderes i lyset af alle omstændighederne i den foreliggende sag (jf. i denne retning SABAM-dommens præmis 28 og 29 og den deri nævnte retspraksis).

30 Der skal i denne henseende ikke blot tages hensyn til den økonomiske værdi af selve den kollektive forvaltningstjeneste som sådan, men ligeledes til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne og den økonomiske værdi af denne brug (jf. i denne retning SABAM-dommens præmis 30).

31 Selv om tilrådighedsstillelsen af radio- eller TV-signaler og -apparater i hotelværelser, som det er anført i nærværende doms præmis 24, udgør en overføring til almenheden som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, uden at det skal afgøres, om denne almenhed, der består af gæster på dette hotel, vælger at tilgå de værker, der herved stilles til rådighed, skal det med hensyn til artikel 102 TEUF derimod fastslås, at antallet af personer, som nævnte almenhed består af, er et relevant forhold med henblik på at vurdere dels omfanget af den potentielle anvendelse af de ophavsretligt beskyttede værker, dels hvilken fortjeneste som omhandlet i denne doms præmis 26 hotellet kan opnå af den licens, som det erhverver fra organisationen for kollektiv forvaltning. Hotellernes belægningsgrad er dermed en omstændighed, der skal tages i betragtning med henblik på ved hjælp af en statistisk model eller på grundlag af andre kriterier – for så vidt som disse kriterier er objektive, faste, let tilgængelige og kan kontrolleres – at vurdere omfanget af anvendelsen af værkerne og den økonomiske værdi, som anvendelsen heraf udgør, og for dermed at afgøre, om de afgifter, som opkræves for udstedelse af licenser, der tillader overføring af værker til almenheden, er »urimelige« som omhandlet i artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF.

32 Der er i denne henseende intet, der gør det muligt at fastslå, at den retspraksis, som Domstolen omtalte og præciserede i SABAM-dommens præmis 30 og 41 – hvorefter den modydelse, der skal betales for overføring af beskyttede værker til almenheden, som den af organisationen for kollektiv forvaltning fastsatte afgift udgør, skal analyseres i lyset af arten og omfanget af anvendelsen af værkerne samt værdien af brugen af disse værker i den økonomiske omsætning, der bl.a. skyldes det reelle antal personer, som nyder nævnte værker – er uden betydning i situationer, der involverer hoteller.

33 Det kan således principielt ikke anerkendes, at en organisation for kollektiv forvaltning fra hoteller opkræver afgifter, hvori der ikke er taget hensyn til den omstændighed, at en betydelig andel af værelserne på disse hoteller er utilgængelige for gæsterne, f.eks. på grund af en sæsonbetinget reduktion af hotellernes aktiviteter, delvis lukning med henblik på renovering eller et undtagelsestilfælde som en sundhedskrise.

34 Mere generelt skal den afgift, der anvendes af denne organisation, selv om denne afgift kan støttes på faste satser, i det mindste tage hensyn til et skøn over det antal ophavsretligt beskyttede værker, der faktisk bruges (jf. i denne retning SABAM-dommens præmis 50).

35 Under hensyntagen til alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde, herunder tilgængeligheden og troværdigheden af oplysningerne om hotelværelsernes belægningsgrad og de eksisterende teknologiske værktøjer (jf. i denne retning SABAM-dommens præmis 55), tilkommer det den forelæggende ret at vurdere, om det var muligt for OSA, uden at dette ville medføre en uforholdsmæssig forøgelse af de omkostninger, som denne organisation afholder til

forvaltning af kontrakter, som knytter den til brugerne af de beskyttede værker, og til overvågningen af anvendelsen af de ophavsretligt beskyttede værker, under fastsættelsen af afgifterne at tage hensyn til hotellernes forudsigelige belægningsgrad.

36 Det kan følgelig ikke udelukkes, at den af OSA anvendte metode til beregning af afgifterne, hvori der ikke blev taget hensyn til hotellernes belægningsgrad, skal kvalificeres som misbrug som omhandlet i artikel 102 TEUF. Såfremt en metode til beregning af afgifter, hvori der tages hensyn til denne belægningsgrad, kan bruges mod rimelige omkostninger og indebærer en væsentlig nedsættelse af afgifterne, kan anvendelsen af den nuværende metode til beregning af disse afgifter anses for at medføre urimelige priser som omhandlet i artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF.

37 Ovenstående konklusion har ikke indvirkning på den forelæggende rets forpligtelse til at tage hensyn til alle andre forhold, der ligeledes er relevante for at vurdere, om afgifternes størrelse er rimelig. Sådanne forhold kan underbygge eller rejse tvivl om indiciet for et misbrug af dominerende stilling, der eventuelt følger af den manglende hensyntagen til hotellernes belægningsgrad.

38 Det følger således af fast retspraksis, at når en organisation for kollektiv forvaltning fastsætter afgiftsniveauer, som er betydeligt højere end dem, der anvendes i andre medlemsstater, idet sammenligningen af prisniveauerne foretages på et ensartet grundlag, må forskellen antages at være et indicium for misbrug af dominerende stilling. Det er i denne henseende passende at sammenligne organisationens priser med de priser, som finder anvendelse i nabostaterne, og med dem, der finder anvendelse i andre medlemsstater, korrigeret ved hjælp af indekset for købekraftsparitet, forudsat at referencestaterne udvælges på grundlag af objektive, passende og verificerbare kriterier, og at sammenligningen foretages på ensartet grundlag (jf. i denne retning dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 38 og 51).

39 Endelig er det hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt vurderingen af, om de af en organisation for kollektiv forvaltning anvendte priser eventuelt er for høje, som OSA har gjort gældende, kræver, at det bedømmes, om der består et urimeligt forhold mellem de omkostninger, som denne organisation faktisk har afholdt, og de anvendte priser, tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af Domstolens praksis, at denne sammenligning af priser og omkostninger ikke er obligatorisk i forbindelse med denne vurdering, når der findes andre metoder, som gør det muligt at afgøre, om de anvendte priser er for høje (jf. i denne retning dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 36 og 37, og SABAM-dommens præmis 31).

40 De to første spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at den omstændighed, at en organisation for kollektiv forvaltning ikke tager hensyn til hotellers belægningsgrad ved beregningen af de afgifter, der skal betales som modydelse for, at der til disse hoteller udstedes licens på tilrådighedsstillelse af ophavsretligt beskyttede værker, på baggrund af samtlige relevante omstændigheder kan bidrage til, at der konstateres et misbrug af dominerende stilling, som består i anvendelse af urimelige riser, forudsat at det efterprøves, om afgiftsniveauet er for højt i forhold til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne samt til den økonomiske værdi, som skabes ved denne anvendelse.

Det tredje spørgsmål

41 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at konstateringen af misbrug af dominerende stilling kræver, at en konkurrencemyndighed påviser, at den omhandlede praksis har reelle virkninger på konkurrencen, navnlig på forbrugervelfærden.

42 Det følger af fast retspraksis, at artikel 102 TEUF har til formål at pålægge sanktioner for ikke blot praksis, der kan påføre forbrugerne direkte skade, men ligeledes praksis, som indirekte forvolder dem skade ved at skade en effektiv konkurrencestruktur (dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

43 En konkurrencemyndighed har således løftet den bevisbyrde, der påhviler den, hvis den godtgør, at en praksis hos en virksomhed med en dominerende stilling kan skade en effektiv konkurrencestruktur ved anvendelse af andre ressourcer eller metoder end dem, der regulerer en normal konkurrence, uden at det er nødvendigt for denne myndighed at godtgøre, at den nævnte praksis desuden er egnet til at påføre forbrugerne direkte skade. Den pågældende dominerende virksomhed kan ikke desto mindre undgå forbuddet i artikel 102 TEUF ved at godtgøre, at den skade på konkurrencestrukturen, der kan følge af den omhandlede praksis, opvejes eller endog overvindes af positive virkninger for forbrugerne (jf. i denne retning dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 47, og af 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, præmis 202).

44 Det tredje spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at konstateringen af misbrug af dominerende stilling er tilstrækkeligt underbygget, når det er godtgjort, at den omhandlede praksis kan skade den effektive konkurrencestruktur, uden at det er nødvendigt at påvise, at denne praksis desuden kan påføre forbrugerne direkte skade.

Det fjerde spørgsmål

45 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at en konkurrencemyndighed har pligt til at godtgøre, at en ulovlig praksis påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt.

46 Det fremgår i denne forbindelse af Domstolens faste praksis, at fortolkningen og anvendelsen af den i artikel 101 TEUF og 102 TEUF indeholdte betingelse vedrørende påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne må tage sit udgangspunkt i formålet med denne betingelse, som er at afgrænse EU-rettens gyldighedsområde i forhold til medlemsstaternes lovgivning for konkurrencerettens vedkommende. EU-retten omfatter således alle aftaler og alle former for samordnet praksis, der er egnet til at bringe den frie handel mellem medlemsstaterne i fare på en måde, der kan skade gennemførelsen af formålene med et indre marked i medlemsstaterne, især gennem en afskærmning af de nationale markeder eller gennem en ændring af konkurrencestrukturen i det indre marked (dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

47 En vedtagelse, aftale eller samordnet praksis kan kun påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, såfremt det på grundlag af en flerhed af faktiske eller retlige omstændigheder med tilstrækkelig sandsynlighed kan forudses, at den kan udøve en direkte eller indirekte, aktuel eller potentiel indflydelse på handelen mellem medlemsstater på en måde, der kan være til skade

for virkeliggørelsen af målene for et mellemstatsligt enhedsmarked. Desuden må denne indflydelse ikke være ubetydelig (dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

48 Domstolen har allerede anerkendt, at priser, der anvendes af en organisation for kollektiv forvaltning, som har et monopol, kan påvirke den grænseoverskridende handel, således at artikel 102 TEUF finder anvendelse på en sådan situation. Samhandelen mellem medlemsstaterne kan således påvirkes af den prispraksis, som anvendes af en organisation for kollektiv forvaltning, der har et monopol i sin medlemsstat, og som dér – ud over rettighederne for rettighedshavende borgere i denne medlemsstat – også forvalter rettighederne for udenlandske rettighedshavere (dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 28 og 29).

49 Det fjerde spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at en konkurrencemyndighed har pligt til at godtgøre, at en ulovlig praksis kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt. Når en prispolitik anvendt af en organisation for kollektiv forvaltning kvalificeres som misbrug, er det med henblik på at godtgøre, at denne ulovlige praksis kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt, tilstrækkeligt at godtgøre, at denne organisation for kollektiv forvaltning ikke alene forvalter rettighederne for rettighedshavende borgere i den medlemsstat, hvori denne organisation har et monopol, men ligeledes rettighederne for udenlandske rettighedshavere.

Sagsomkostninger

50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Artikel 102, stk. 2, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde skal fortolkes således, at den omstændighed, at en organisation for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder ikke tager hensyn til hotellers belægningsgrad ved beregningen af de afgifter, der skal betales som modydelse for, at der til disse hoteller udstedes licens på tilrådighedsstillelse af ophavsretligt beskyttede værker, på baggrund af samtlige relevante omstændigheder kan bidrage til, at der konstateres et misbrug af dominerende stilling, som består i anvendelse af urimelige riser, forudsat at det efterprøves, om afgiftsniveauet er for højt i forhold til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne samt til den økonomiske værdi, som skabes ved denne anvendelse.**

2) **Artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at konstateringen af misbrug af dominerende stilling er tilstrækkeligt underbygget, når det er godtgjort, at den omhandlede praksis kan skade den effektive konkurrencestruktur, uden at det er nødvendigt at påvise, at denne praksis desuden kan påføre forbrugerne direkte skade.**

3) **Artikel 102, stk. 2, litra a), TEUF skal fortolkes således, at en konkurrencemyndighed har pligt til at godtgøre, at en ulovlig praksis kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt. Når en prispolitik anvendt af en organisation for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder kvalificeres som misbrug, er det med henblik på at godtgøre, at denne ulovlige praksis kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt, tilstrækkeligt at godtgøre, at denne organisation for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder ikke alene forvalter rettighederne for rettighedshavende borgere i den medlemsstat, hvori denne organisation har et monopol, men ligeledes rettighederne for udenlandske rettighedshavere.**

Underskrifter